

## ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

щодо виконання Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Черкаській області річного плану діяльності на 2021 рік у I кварталі

### ЗМІСТ:

#### Розділ I. Основні заходи, що були здійснені за пріоритетами

**[1.1.]** Переорієнтація системи БПД з надання правової допомоги окремим Фізичним особам на посилення правової спроможності та правових можливостей територіальних громад.

**[1.2.]** Створення ефективної системи управління правовими знаннями та розвиток людського потенціалу правничої спільноти та партнерських мереж системи БПД.

**[1.3.]** Децентралізація системи БПД.

#### Розділ II. Результативні показники діяльності

**[2.1.]** Результативні показники .

**[2.2.]** Створення ефективної системи управління правовими знаннями та розвиток людського потенціалу правничої спільноти та партнерських мереж системи БПД.

## **Розділ І. Основні заходи, що були здійснені за пріоритетами**

**[1.1.] Переорієнтація системи БПД з надання правової допомоги окремим фізичним особам на посилення правової спроможності та правових можливостей територіальних громад:**

**[1.1.1.] Проведення постійно діючих правопросвітницьких семінарів/форумів з найактуальніших питань життя громад, зокрема, захисту прав споживачів комунальних послуг, організації ОСББ, безоплатного отримання земельних ділянок, громадської безпеки із залученням партнерів МЦ з числа громадських організацій, державних установ та комунальних установ органів державної влади та місцевого самоврядування, та інших відповідно до потреби**

Фахівцями Регіонального центру з надання БВПД у Черкаській області упродовж I кварталу 2021 року було забезпечено проведення:

**9** онлайн заходів, з них:

- **2** онлайн заходи (“Кібербулінг”, “Небезпечні квести для дітей: практичні поради від фахівців”);
- **7** відеоконсультацій (“Преваги офіційного працевлаштування”, “Відповідальність за порушення трудового законодавства”, “Протидія кібербулінгу”, “Права внутрішньо переміщених осіб”, “Права дітей”, “Протидія та запобігання дискримінації за гендерною ознакою”, “Протидія та запобігання дискримінації за расовою ознакою”).

**[1.2.1.] Організація та участь у спільних заходах (семінарах, круглих столах, конференціях тощо) за участі представників органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, установ та організацій, що надають БПД в залежності від актуальних потреб районів.**

Взято участь у робочій зустрічі Управління у справах сім’ї, молоді та спорту Черкаської обласної державної адміністрації з розробки Завдань і заходів з виконання обласної цільової соціальної програми підтримки сім’ї проекту рішення обласної ради «Про внесення змін до рішення обласної ради від 12.06.2020 № 37-15/VII «Про затвердження обласної цільової соціальної програми підтримки сім’ї до 2024 року».

Регіональним центром визначено напрямки з яких залучається та залучатиметься система БПД Черкаської області з зазначених вище питань. Обговорено план подальших заходів.

**[1.2.2.] Проведення робочих зустрічей та нарад із партнерами по обговоренню результатів роботи та напрацювання нових підходів до надання БПД, залучення нових стейкхолдерів, налагодження співпраці з юридичними клініками**

Фахівці Регіонального центру з надання БВПД у Черкаській області упродовж **I кварталу 2021 року** залучалися до проведення або були організаторами ряду заходів, основні з яких:

*Шрамко К.О. :*

1. Кінозал із системою надання БПД - перегляд та обговорення фільму Свята Джуді – 1 захід.
2. Дистанційний курс «Основи волонтерської діяльності» на платформі правового клубу PRAVOKATOR – 1 захід.
3. Дистанційний курс "Менеджмент волонтерської діяльності" на платформі правового клубу PRAVOKATOR – 1 захід.
4. Вебінар «Відкриття ринку землі 1 липня 2021: до чого готуватися?», організований Електронним землевпорядником Fieldbi та адвокатським бюро "Сергія Пагера" – 1 захід.
5. Вебінар “Реєстрація права власності на земельну ділянку/пай, правові колізії в реєстрації”, організований правовим клубом PRAVOKATOR.Харків – 1 захід.

*Заруба С.О.:*

6. Робоча зустріч "Набуття права власності в порядку спадкування на земельну ділянку", організатор PRAVOKATOR - 4 зустрічі.
7. Конференція онлайн "Спільна власність на земельну ділянку" організатор PRAVOKATOR - 3 зустрічі.

*Левицький В.К., Ломіногіна Т.В., Ястремська А.М., чергові Регіонального центру:*

8. Онлайн навчання Координаційного центру «Робота КІАС» - 2 навчання.
9. Офлайн навчання організоване Регіональним центром «Прийняття повідомлень та видання доручень про адміністративне затримання і арешт» 1 захід.
10. Офлайн навчання організоване Регіональним центром «Проблемні питання КІАС, помилки у роботі» 1 захід.
11. Офлайн навчання організоване Регіональним центром «Робота чергових відділу організації надання БВПД» 1 захід.

*Левицький В.К., Ломіногіна Т.В., Шрамко К.О. :*

12. Онлайн роз'яснення організоване Регіональним центром «Волонтерська діяльність» - 1 захід.

*Левіцький В.К., Ломіногіна Т.В., Ястремська А.М., Падалка М.В., Шипоша А.В., Шрамко К.О. :*

13. Офлайн навчання «Робота системи Аскод, документообіг установи» - 1 захід.

*Гретченко В.І.:*

14. Вебінар стосовно системи публічних закупівель “PROZORO” – 2 заходи.  
15. Вебінар з питань охорони праці – 2 заходи.

**[1.3.1.] Підписання нових Меморандумів про співпрацю (зустрічі, обговорення результатів співпраці та напрацювання нових підходів); укладення додаткових угод /меморандумів про пере направлення; збір, заповнених партнерами анкет партнерських організацій**

Також забезпечено проведення правопросвітницьких заходів/виїзних консультувань (офлайн, онлайн) в рамках виконання програми «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство» за I квартал 2021 року, згідно плану та окремих доручень Координаційного центру, а саме:

**Січень 2021:** с. Тарасівка -Тарасівська сільська рада (вул. Ювілейна,36); с. Нечаєве - Нечаєвська сільська рада(Центральна, 2); с.Будище - Лисянська сільська рада (вул.Миру, 30); с. Кавунівка - Кавунівська сільська рада (вул. Незалежності, 2); с. Дирдин - Дирдинська сільська рада (вул.Устима Жука, 71); с. Стеблів - Стеблівська сільська рада(вул.Партизанська, 39); с. Селище - Селищенська сільська рада (вул. Центральна, 21); с. Хлистунівка - Хлистунівська сільська рада (вул.Центральна, 1); с. Богодухівка Золотоніського району - Богодухівський старостинський округ сільська рада (с. Богодухівка); с. Грищинці, Канівський район - Грищинецький старостинський округ Бобрицької сільської ради ОТГ в Черкаській області (с. Грищинці, вул. Князя Святослава 38); с. Коробівка Золотоніського району - Коробівська сільська рада (с. Коробівка, вул. Іняшова, буд. 1); с. Михайлівка Золотоніського району – Михайлівська сільська рада (с. Михайлівка, вул. Свободи, 1); с. Роги Уманського району - Рогівська сільська рада, (с. Роги, вул. Центральна, 1); м. Тальне - Відділ Держгеокадастру; с. Молодецьке Уманського району - Молодецька сільська рада, (с. Попівка, вул. Шевченка, 1); с. Сорочотяга Уманського району - Сорочотязьська сільська рада, (с.Сорочотяга); м. Черкаси - Черкаська обласна бібліотека для дітей, (вул. Святотроїцька, 24, Черкаси, 18000); м. Чигирин - Чигиринський районний відділ державної виконавчої служби ЦМУПМЮ (М. КИЇВ), (м. Чигирин, вул. Богдана Хмельницького, 28); м. Черкаси - Черкаський міський центр зайнятості, (вул. Гоголя, 330, м. Черкаси, 18000); с. Рацеве - Рацівський старостинський округ, (с. Рацеве, вул. Центральна, 74/б); м. Черкаси - Придніпровський РВ філії ДУ “Центр пробації” в Черкаській області, (вул. Гоголя, 337); м. Черкаси - Черкаський міський центр соціальних служб для сім’ї дітей та

молоді,( вул. Благовісна,170, м. Черкаси, 18000); с.Вітове - Вітовський старостинський округ Чигиринської міської ради, (вул. Гагаріна, 39); м. Черкаси - Черкаський РВ філії ДУ “Центр пробації” в Черкаській області, (вул. Гоголя, 337);

**Лютий 2021:** с. Черепин - Селищенська сільська рада (вул. Шевченка, 42); смт.Лисянка - Лисянський аграрний ліцей (Гетьманський шлях, 52); с.Ксаверове - Ксаверівське старостинство (вул.Центральна, 47); с.Набутів - Набутівська сільська рада (Соборна, 12); с.Юрчиха - Юрчинська сільська рада(вул.Казаряна, 3); с. Стебне - Стебнівська сільська рада(пров. Новий, 2); смт.Лисянка - ТОВ ІНТЕРАГРОІНВЕСТ (вул.Гетьманський шлях, 74); с.Калинівка - Калинівська сільська рада (вул.Центральна, 1); с.Сигнаївка - Сигнаївська сільська рада (вул.Центральна, 1а); м.Сміла - Смілянська міська рада (Незалежності, 37); с. Крупське Золотоніського району - Старостинський округ села Крупське Золотоніської міської ради ОТГ (с. Крупське); с. Ліпляве Черкаського району - Ліпльавська сільська рада ОТГ в Черкаській області (с. Ліпляве, вул. Центральна, 2); с. Великі КанівціЗолотоніського району - Великоканівецький старостат Чернобаївської селищної ради (с. Великі Канівці); с. Драбове-Барятинське Золотоніського району - Драбове-Барятинська сільська рада(вул.Левицького 22,с.Драбове-Барятинське Золотоніського району); м. Золотоноша - Золотоніський міськрайонний відділ філії ДУ «Центр пробації» у Черкаській області; м. Золотоноша - Золотоніська міськрайонна філія Черкаського обласного центру зайнятості (вул. Обухова, 52); смт. Драбів - Драбівська районна філія Черкаського обласного центру зайнятості; с. Богодухівка Золотоніського району - Богодухівський старостат Чернобаївської селищної ради; с. Харківка Уманського району - Харківська сільська рада. (Адреса: с. Харківка вул. Дружби, 29); с. Орадівка Уманський район - Центр обслуговування громадян с. Ордівка(колишня сільська рада); с. Полянецьке Уманського району - Полянецький старостинський округ, (с. Полянецьке, вул. Дружби, 8); с. Кривець Уманського району - Кривецька сільська рада. (Адреса:с. Кривець вул. Центральна, 12); м. Тальне - Відділ Держгеокадастру у Тальнівському районі; м. Монастирище Уманського району - Монастирищенська публічна бібліотека; с. Пугачівка Уманського району - Пугачівський старостинський округ, (с.Пугачівка, вул. Шкільна, 5); с. Конела Уманського району - Конельська Сільська рада Уманського району, с.Конела; м. Черкаси - Соснівський РВ філії ДУ “Центр пробації” в Черкаській області, (вул. Гоголя, 337); м. Чигирин - Чигиринський районний сектор філії ДУ «Центр пробації» в Черкаській області (вул. Б. Хмельникого, 55); м. Черкаси - Черкаський міський центр зайнятості, (вул. Гоголя, 221); с. Вершаці - Вершацький старостинський округ, (вул. Стежка, 26); м. Черкаси - Черкаський міський центр соціальних служб, м. Черкаси, (вул. Благовісна, 170); м. Черкаси - Черкаський слідчий ізолятор, (вул. Благовісна, 234); с. Новоселиця - Новоселицький старостинський округ Чигиринської міської ради, (вул. Чкалова,3); с. Руська Поляна - Руськополянська сільська рада, (вул. Шевченка, 67);

**Березень 2021:** с.Тихонівка - Тихонівська сільська рада (пров.Перемоги1); смт.Цвіткове - Цвітківське старостинство (вул.Кірова 93); с.Косарі - Косарівська сільська рада (вул.Перемоги 5); м.Корсунь-Шевченківський - Корсунь-Шевченківська міська рада(вул.Шевченка 42); с. Озірна - Озірнянське старостинство(вул.Мічуріна 58); с.Смільченці - Смільченська сільська рада

(вул.Поштова 2а); с.Будо-Орловецька - Будо-Орловецьке старостинство (вул.Шевченка 36); с. Залевки - Залевківський старостинський округ (вул.Щорса 4); с.Мар'янівка - Мар'янівська сільська рада (вул.Кооперативна 21); с.Кримки - Кримська сільська рада (вул.Центральна 50); м. Канів, Черкаський район - Канівський міськрайонний відділ філії Центру пробації в Черкаській області (м. Канів, вул. Енергетиків 86); с. Золотоношка Золотоніського району - Золотонішська сільська рада(вул.Івана Лисенка); с. Мартинівка, Черкаський район - Мартинівський старостинський округ Степанецької сільської ради ОТГ в Черкаській області (с. Мартинівка, вул. Центральна, 9); С. Кривоносівка, Золотоніський район - Кривоносівський старостат Зорівської сільської ради ОТГ (с. Кривоносівка); с. Мала Бурімка Золотоніського району - Малобурімський старостат Чернобаївської селищної ради (сільська рада); м. Золотоноша - Золотоніська міськрайонна філія Черкаського обласного центру зайнятості (м. Золотоноша, вул. Обухова, 52); м. Канів, Черкаський район - Юридичний відділ Канівської міської ради ОТГ в Черкаській області (м. Канів, вул. Олега Кошового 3); с. Красенівка Золотоніського району - Красенівський старостат Іркліївської сільської ради (с. Красенівка); с. Бубнівська Слобідка Золотоніський район - Старостинський округ с. Бубнівська Слобідка Піщанської сільської ради ОТГ (сільська рада); смт. Драбів Золотоніського району - Драбівська районна філія Черкаського обласного центру зайнятості (вул. Центральна, 40); с. Паланочка Уманського району - Паланочка сільська рада (Адреса: с. Паланочка вул. Шевченка, 75); с. Гереженівка Уманського району - Гереженівський старостинський округ, с.Гереженівка, (вул. Софійська, 12); с. Тихий Хутір - Тихохутірська сільська рада. (с. Тихий хутір); с. Нестерівка Уманського району - Нестерівська сільська рада (Адреса: с. Нестерівка вул. Центральна, 4); с. Гродзеве Уманського району - Гродзівський старостинський округ, (с. Гродзеве, вул. Незалежності, 1); с. Кузьмина Гребля - приміщення колишньої сільської ради села Кузьмина Гребля; с. Вільшанка - Вільшанецька сільська рада. с. Вільшанка; м. Черкаси - Черкаський міський центр зайнятості, (вул. Гоголя, 221); с. Тарасо-Григорівка - Будинок культури, (вул Знам'янська, 24А); м. Черкаси - Благодійна організація "100% життя черкаси", ( вул. Рєпіна, 12/1); м. Чигирин - КЗ "Центр соціальних служб Чигиринської міської ради, (вул. Б. Хмельницького, 19); м. Черкаси - Черкаський міський центр соціальних служб, (вул. Благовісна, 170); с. Хацьки - Хацьківська сільська рада, (вул. Героїв України, буд. 80); м. Черкаси - Громадська організація "Ветерани війни "Захисники України", (бул. Шевченка, буд. 474); с. Іванівка - Іванівський старостинський округ Чигиринської міської ради, (вул.Іванкова, 22); с. Степанки - Степанківська сільська рада, (вул. Героїв України, 124).

### **Загалом проведено 95 заходів (офлайн/онлайн).**

Забезпечено прийом та консультивання громадян, які ставили актуальні питання щодо судової практика з земельних питань, а також щодо мораторію на продаж землі, запровадження її продажу, мету внесення інформації про фермера у Державний аграрний реєстр, користь від цього тощо.

За результатами через систему КІАС оформлено ряд звернень громадян з питань розірвання договору оренди землі, строку його дії – з моменту підписання чи реєстрації тощо.

Здійснено реєстрацію у Державному аграрному реєстрі всіх бажаючих громадян.

**[1.4.1.]Проведення інформаційно-роз'яснювальних та комунікативних заходів в установах виконання покарань з найбільш актуальних правових питань вказаної категорії осіб.**

Протягом звітного періоду забезпечено офлайн захід: виїзд в рамках дистанційного пункту консультувань у Черкаське СІЗО № 30.

Фахівцями системи БПД надано ґрунтовні роз'яснення на актуальні питання щодо спадкового, сімейного та кримінального права.

**[1.4.2.]Проведення публічної презентації результатів діяльності РЦ та підпорядкованих йому МЦ разом з бюро правової допомоги для громад, партнерів та ЗМІ.**

**[1.4.3.]Розміщення інформації про роботу центрів у друкованих засобах масової інформації: друкована преса.**

Регіональним центром направлено до видання три статті на актуальну тематику: «Запровадження ринку землі: актуальні питання», «Здійснення соціальних виплат», «Отримання житлової субсидії: актуальні питання».

**[1.4.4.]Розміщення інформації про роботу центрів у мережі Інтернет**

Протягом I кварталу 2021 року Регіональним центром з надання БВПД у Черкаській області на сайті БПД та сторінці Регіонального центру у фесбучі розміщено розміщено 38 інформаційних матеріалів.

**[1.4.5.]Інформаційно-роз'яснювальні виступи на радіо та ТБ.**

Виступи не здійснювалися у зв'язку введенням карантинних обмежень, пов'язаних з гострою респіраторною хворобою, викликаною COVID-19 та максималъм обмеження контактування населення.

**[1.5.1.] Проведення спільних заходів з представниками Уповноваженого ВРУ з прав людини, управління захисту прав людини Національної поліції, моніторами НПМ, іншими правозахисними організаціями щодо запобігання випадкам порушення прав людини на захист та оримання БПД, які проводяться за ініціативи вказаних організацій, установ тощо.**

У зв'язку з призначенням на посаду нового Регіонального представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області, здійснено робочу зустріч щодо подальшого підписання Меморандуму про співпрацю.

Під час зустрічі Регіональним центром запропоновано редакцію Меморандуму, обговорено, що основною метою є консолідація зусиль сторін,

спрямованих на недопущення порушень прав і свобод людини, зокрема права на безоплатну правову допомогу

Окреслено, що одним із основних напрямів співпраці, визначених у Меморандумі, є розроблення механізму відбору, навчання та залучення працівників системи надання безоплатної правової допомоги до спільних моніторингових візитів до місць несвободи, які здійснюються Національним превентивним механізмом.

На разі проект Меморандум знаходиться у Уповноважено для включення до нього пропозицій запропонованих Уповноваженим. Очікується зустріч щодо його підписання.

**[1.6.1.] Проведення регулярних робочих зустрічей, з адвокатами, які надають БВПД з метою аналізу практики, обміну досвідом та обговорення проблемних питань співпраці.**

**[1.6.2.] Організація та проведення робочих зустрічей, засідань, круглих столів та інших заходів, зокрема із представниками органів адвокатського самоврядування з метою вирішення окремих питань в організації надання правової допомоги в системі БПД адвокатами**

**[1.6.3.] Підготовка інформації щодо успішного захисту та представництва у кримінальному процесі, а також кращих практик адвокатської діяльності у цивільному та адміністративному процесах**

Щомісячно до 10 на основі аналізу звітності адвокатів та відомостей поданих місцевими центрами, узагальнюється та направляється Координаційному центру інформація про приклади успішного захисту в кримінальному провадженні та представництва в ньому, а також кращі практики адвокатської діяльності у цивільному та адміністративному процесах. Наприклад:

### **Адвокат Юрій Побиванець**

Спори щодо розірвання договорів оренди землі є одними з найрозповсюдженіших видів земельних спорів. У клієнта Г., який звернувся за правовою допомогою до Золотоніського місцевого центру з надання БВПД виникла проблема, яку він не міг вирішити самостійно. Клієнт мав намір розірвати договір оренди землі, у зв'язку з тим, що товариством (орендарем), з яким укладено договір, допущені систематичні порушення умов договору оренди землі в частині виплати орендної плати, а саме зменшено розмір орендної плати.

З'ясувавши всі обставини, адвокат центру встановив, що в 2017 році між громадянином Г. та відповідним товариством укладено договір оренди земельної ділянки, який зареєстрований державним реєстратором. Згідно з умовами договору сторонами, зокрема узгоджено нормативну грошову оцінку земельної ділянки, встановлено строк дії договору, визначено розмір орендної плати та обумовлено питання щодо зміни умов договору.



Водночас клієнтом протягом 2019-2020 років отримано орендну плату меншу, ніж визначено умовами вказаного договору. На звернення громадянина Г. щодо причин зменшення розміру орендної плати товариство повідомило, що підставою для цього стало зменшення розміру нормативної грошової оцінки землі. При цьому громадянин Г. не отримував від товариства сплату орендної плати у будь-якій іншій формі, зокрема натуральній чи відробітковій. Клієнт стверджував, що зміна індексації нормативної грошової оцінки, є підставою для перегляду встановленого розміру орендної плати шляхом внесення відповідних змін до договору оренди землі, як передбачено його умовами. Однак жодних змін в договір оренди землі сторони не вносили, а тому, на думку клієнта центру, до виконання підлягають узгоджені умови договору оренди землі у чинній редакції.

Крім того, враховуючи показники нормативної грошової оцінки за даними Держгеокадастру станом на 1 січня 2020 року по області, де проживає клієнт, останній вважав, що товариством здійснюється виплата орендної плати не в повному обсязі, що свідчить про систематичне порушення останнім умов договору. На підставі викладеної інформації громадянин Г., мав намір розірвати договір оренди землі та скасувати державну реєстрацію права оренди.

Зміна або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом. Договір може бути змінено або розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом. Істотним є таке порушення стороною договору, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору.

Договір оренди землі - це договір, за яким орендодавець зобов'язаний за плату передати орендареві земельну ділянку у володіння і користування на певний строк, а орендар зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до умов договору та вимог земельного законодавства.

Основною метою договору оренди земельної ділянки та одним з визначальних прав орендодавця є своєчасне отримання останнім орендної плати у встановленому розмірі.

Орендна плата за землю - це платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою згідно з договором оренди землі. Розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди (крім строків внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, які встановлюються відповідно до Податкового кодексу України). Обчислення розміру орендної плати за землю здійснюється з урахуванням індексів інфляції, якщо інше не передбачено договором оренди. Орендна плата справляється у грошовій формі. За згодою сторін розрахунки щодо орендної плати за землю можуть здійснюватися у натуральній формі. Розрахунок у натуральній формі має відповідати грошовому еквіваленту вартості товарів за ринковими цінами на дату внесення орендної плати.

Відповідно до ч. 1 ст. 32 Закону України «Про оренду землі», на вимогу однієї із сторін договір оренди землі може бути достроково розірваний за рішенням суду в разі невиконання сторонами обов'язків, передбачених ст.ст. 24 і 25 цього Закону та умовами договору, в разі випадкового знищення чи пошкодження об'єкта оренди, яке істотно

перешкоджає передбаченому договором використанню земельної ділянки, а також на підставах, визначених Земельним кодексом України та іншими законами України.

Положеннями п. «д» ч. 1 ст. 141 ЗК України передбачено, що підставою для припинення права користування земельною ділянкою є систематична несплата орендної плати.

Таким чином, підставою для розірвання договору оренди землі є систематична несплата орендної плати (два та більше випадки).

При цьому, систематична сплата орендної плати не у повному обсязі, визначеному договором, тобто як невиконання, так і неналежне виконання умов договору, є підставою для розірвання такого договору. За своєю правовою природою поняття «несвоєчасна виплата» означає несплату певної суми грошових коштів у певний строк.

У законодавстві України, зокрема у Цивільному кодексі, Земельному кодексі передбачено досить багато різноманітних підстав для розірвання договору оренди земельної ділянки. Серед них можна виокремити підстави, за наявності яких розірвання договору здійснюється у судовому порядку.

До таких випадків можна віднести наступні підстави:

- 1) істотне порушення договору другою стороною (ч. 2 ст. 651 ЦКУ);
- 2) недосягнення згоди у випадку істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору (ч. 1 ст. 652 ЦК України);
- 3) невиконання сторонами обов'язків, передбачених статтями 24 і 25 Закону (ст. 32 Закону);
- 4) невиконання сторонами умов, передбачених договором оренди землі (ст. 32 Закону);
- 5) випадкове знищення чи пошкодження об'єкта оренди, яке істотно перешкоджає передбаченому договором використанню земельної ділянки (ст. 32 Закону);
- 6) недосягнення сторонами договору згоди щодо розірвання договору у разі необхідності надання ділянки для суспільних потреб (ст. 321 Закону);
- 7) використання земельної ділянки способами, які суперечать екологічним вимогам (п. «г» ч. 1 ст. 141 ЗК України);
- 8) використання земельної ділянки не за цільовим призначенням (п. «г» ч.1 ст. 141; п. «а» ч. 1 ст. 143 ЗК України);
- 9) систематична несплата орендної плати (п. «д» ч. 1 ст. 141 ЗК України).

**Отже, систематична несплата орендної плати є підставою для розірвання договору оренди в судовому порядку.**

Суд заслухавши пояснення представника громадянина Г., який підтримав позовні вимоги, дослідивши матеріали справи дійшов висновку, що позов підлягає задоволенню. Таким чином, 18.12.2020 р. суддя Чорнобаївського районного суду Черкаської області ухвалив рішення, яким позовні вимоги громадянина Г. про розірвання договору оренди землі, - задовольнив. В результаті чого інтереси клієнта задоволені в повному обсязі.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/93939811>)

## Головний спеціаліст центру Олександр Дячук

Громадянин К., звернувся до Смілянського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги стосовно надання правової допомоги для вирішенні питання про встановлення факту, що має юридичне значення.

Центром було прийняте рішення про надання безоплатної вторинної правової допомоги клієнту та виданий наказ на головного спеціаліста відділу організації надання безоплатної вторинної правової допомоги та роботи з її надавачами — Дячука О.А.

Клієнт пояснив, що є власником земельної ділянки площею 3.0858 га для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, яка розташована на території Квітчанської сільської ради Корсунь-Шевченківського району Черкаської області. Але у державному акті на право приватної власності на землю його ім'я записано неправильно.

Ознайомившись із документами клієнта, спеціаліст прийняв рішення про необхідність звернення до суду. Було складено заяву про встановлення факту належності громадянину Г. правовстановлюючого документа державного акта на право приватної власності на землю. Заяву подано до Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області.

Під час складення заяви до суду, юрист керувався наступним. Внести виправлення до Державного акта на право приватної власності на землю органом, який видав цей акт, чи отримати новий правовстановлюючий документ на земельну ділянку, в якому б ім'я було вказано правильно, неможливо, тому що відповідно до Законів України «Про державний земельний кадастр» та «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» з 1 січня 2013 року державні акти на право власності на земельну ділянку не видаються. Відповідно 23.08.2013 року втратив чинність наказ Державного комітету України по земельних ресурсах №43 від 04.05.1999 року «Про затвердження Інструкції про порядок складання, видачі, реєстрації і зберігання державних актів на право приватної власності на землю, право колективної власності на землю, право власності на землю і право постійного користування землею, договорів на право тимчасового користування землею (в тому числі на умовах оренди) та договорів оренди землі», який регулював, в тому числі, порядок видачі дубліката державного акта при втраті або псуванні оригіналу.

Згідно п.6 ч.1 ст.315 ЦПК України суд розглядає справи про встановлення факту належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, що зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті.

Рішенням Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області від 20 січня 2021 року по справі № 699/1066/20 заяву про встановлення факту, що має юридичне значення, задоволено повністю.  
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94299684>)

## Адвокат Андрій Огородній

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернувся громадянин О. для призначення адвоката за рахунок держави.

Після зустрічі із клієнтом та вивчення матеріалів справи, адвокат центру Андрій Огородній підготував позовну заяву про стягнення боргу за договором позики, обґрунтовуючи свої вимоги наступним.

У 2017 році між заявником та громадянином В. укладено договір позики, який оформлено борговою розпискою. За умовами договору він передав, а громадянин В. отримав у борг 21 тисячу доларів США, які зобов'язався повернути протягом трьох років.

Заявник свої зобов'язання виконав повністю. Натомість відповідач зобов'язання щодо повернення позики в повному обсязі на даний час не виконав, заборгованість становить 20600 доларів США.

За рекомендацією адвоката центру, клієнтом направлена вимога про повернення позики, однак остання відповідачем проігнорована, а грошові кошти до цього часу не повернуті.

Крім того, у зв'язку з порушенням грошового зобов'язання боржник повинен сплатити 3 % річних від простроченої суми, яка складає 237,04 долара США.

Відповідно до положень статті 509 Цивільного кодексу України зобов'язанням є праводіношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Зобов'язання виникають з підстав, встановлених статтею 11 ЦК України, зокрема договорів та інших правочинів (ч.2 ст. 509 ЦК).

Статтею 1046 Цивільного кодексу України визначено, що за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Відповідно до частини першої статті 1049 ЦК України позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором.

Відповідно до ч. 1 ст. 533 ЦК України грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях.

Відповідно до статті 192 ЦК України іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом.

Згідно зі ст. 612 ЦК України боржник вважається таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом.

Відповідно до ст.ст. 610,611 ЦК України порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання, а в

разі порушення зобов'язання, настають правові наслідки, встановлені договором або законом.

Згідно зі ст. 536 ЦК України за користування чужими грошовими коштами боржник зобов'язаний сплачувати проценти, якщо інше не встановлено договором між фізичними особами. Розмір процентів за користування чужими грошовими коштами встановлюється договором, законом або іншим актом цивільного законодавства.

Частиною 1 ст. 625 ЦК України встановлено, що боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом (ч. 2 ст. 625 ЦК України).

Андрій Огородній просив суд стягнути з відповідача на користь позивача борг за договором позики в розмірі 20600 доларів США та три проценти річних за прострочення виконання грошового зобов'язання в сумі 237,04 доларів США, а всього - 20837,04 доларів США.

Вивчивши та дослідивши матеріали справи Соснівський районний суд м.Черкаси позовні вимоги про стягнення боргу задовольнив у повному обсязі.

(<https://reestr.court.gov.ua/Review/94346779>)

### **Адвокат Микола Ліннік**

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася громадянка Т. для призначення адвоката за рахунок держави.

Після зустрічі із клієнткою та вивчення матеріалів справи, адвокат центру Микола Ліннік підготував позовну заяву про визнання права власності на земельну ділянку у порядку спадкування, обґрунтовуючи свої вимоги наступним.

Клієнтка перебувала в шлюбі з громадянином С. У лютому 2020 року чоловік помер. За життя померлий мав земельну ділянку. Використовуючи своє право власності на дану земельну ділянку, чоловік уклав договір оренди з сільськогосподарським приватним підприємством.

Після смерті чоловіка відкрилась спадщина, зокрема на земельну ділянку. Для отримання спадщини, клієнтка в установленій законом шестимісячний термін звернулася з відповідною письмовою заявою до нотаріуса за місцем останнього проживання спадкодавця, на що отримала нотаріальну відмову, а саме постанову про відмову у вчиненні нотаріальних дій.

Згідно даної постанови нотаріус не може вчинити нотаріальних дій стосовно видачі свідоцтва про право на спадщину за законом, так як акт на право приватної власності на землю пошкоджений, а видача його дублікату не передбачена законом.

Тому, адвокат центру звернувся до суду з проханням визнати за громадянкою Т. право власності в порядку спадкування на земельну ділянку, яка залишилася після смерті її чоловіка.

Відповідно до п. 23 Постанови № 7 Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 року «Про судову практику у справах про спадкування», у разі відмови

нотаріуса в оформленні права на спадщину особа може звернутися до суду за правилами позовного провадження.

Згідно ст.392 ЦК України власник майна може пред`явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності.

Відповідно до ст. 1217 ЦК України спадкування здійснюється за заповітом або за законом.

Відповідно до ст. 1218 ЦК України до складу спадщини входять усі права та обов`язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.

Згідно ст.1222 ЦК України спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини.

Черкаський районний суд Черкаської області встановив, що позовні вимоги про визнання за заявницею права власності на спадкове майно після смерті чоловіка є обґрунтованими, підтверджені належними доказами, а тому підлягають задоволенню. (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/93801970>)

## Головний спеціаліст Маргарита Якименко

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернувся громадянин С. з метою захисту порушених прав та законних інтересів.

Місцевим центром призначено спеціаліста Маргариту Якименко для складення документів процесуального характеру.

Суть справи полягала в тому, що у 2004 році Соснівським районним судом м. Черкаси було накладено арешт на 1/3 частину будинку клієнта, яка належить йому на праві приватної власності. У 2019 році при спробі розпорядитися належною заявнику частиною житлового будинку, він дізнався, що арешт накладений у 2004 році досі не знятий, хоча зобов`язання повернути борг виконане в повному обсязі.

При зверненні до відділу державної виконавчої служби міста Черкаси з проханням зняти арешт з належної клієнту частини житлового будинку, отримав листа, що виконавчі провадження знищені відповідно до Порядку роботи з документами в органах державної виконавчої служби.

Враховуючи те, що наявність арешту перешкоджає заявнику у здійсненні права розпорядження вказаною частиною будинку, працівником центру було підготовлено клопотання про скасування заходів забезпечення позову, а саме зняття арешту з 1/3 частини будинку.

У відповідності до ч.1 ст.158 ЦПК України, суд може скасувати заходи забезпечення позову з власної ініціативи або за вмотивованим клопотанням учасника справи.

Відповідно до ч.4 ст.158 ЦПК України за результатами розгляду клопотання про скасування заходів забезпечення позову, вжитих судом, постановляється ухвала.

В п.10 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 22.12.2006 року «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову» зазначено, що заходи забезпечення позову мають тимчасовий характер і діють до виконання рішення суду, яким закінчується



розгляд справи по суті. Зважаючи на це, суд при задоволенні позову не вправі скасовувати вжиті заходи до виконання рішення або зміни способу його виконання, за винятком випадків, коли потреба в забезпеченні позову з тих чи інших причин відпала або змінились обставини, що зумовили його застосування».

Соснівський районний суд м. Черкаси встановив, що заява подана в інтересах громадянина С. про скасування заходів забезпечення позову підлягає задоволенню, а заходи забезпечення позову встановлені ухвалою суду - до скасування. (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/942823381/2>)

## Адвокат Ростислав Цімоха

18.12.2020 до Уманського місцевого центру з надання БВПД звернувся громадянин М. про надання безоплатної вторинної правової допомоги, що передбачало складання процесуальних документів щодо видачі судового наказу про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати.

Відповідно до наказу Уманського МЦ з надання БВПД від 18.12.2020 № 274 видано доручення № 166 від 18.12.2020 про надання безоплатної вторинної правової допомоги та призначено адвоката Ростислава Цімоху для захисту прав клієнта в суді.

Громадянини М. пояснив, що у період з липня 2002 року по травень 2020 року знаходився у трудових відносинах з Філією «ДЕД» ДП «Облавтодор».

У цей період роботодавцем була нарахована, але не виплачена заробітна плата громадянину М у розмірі. 12 773 грн. 37 коп. Підтвердженням факту існування заборгованості є довідка видана боржником.

Громадянин М. неодноразово звертався до боржника з вимогами щодо виплати заборгованості по заробітній платі, але до дня звернення з заявою до суду громадянину М. так і не виплачена заробітна плата його колишнім роботодавцем.

Згідно ч.1 ст. 115 КЗпП України заробітна плата виплачується працівникам регулярно в робочі дні у строки, встановлені колективним договором або нормативним актом роботодавця, погодженим з виборним органом первинної профспілкової організації чи іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом (а в разі відсутності таких органів - представниками, обраними і уповноваженими трудовим колективом), але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата.

Відповідно до ч. 1 ст. 116 КЗпП України при звільненні працівника виплата всіх сум, що належать йому від підприємства, установи, організації, провадиться в день звільнення.

Згідно с. 1 ст. 117 КЗпП України В разі невиконання з вини власника або уповноваженого ним органу належних звільненому працівникові сум у строки, зазначені в статті 116 цього Кодексу, при відсутності спору про їх розмір підприємство, установа, організація повинні виплатити працівникові його середній заробіток за весь час затримки по день фактичного розрахунку.

Суддею Уманського міськрайонного суду Черкаської області Гудзенко В.Л. по справі №705/5063/20 від 30.12.2020 — видано судовий наказ про стягнення з

ДП «Облавтодор» заборгованість по заробітній платі в сумі 12 773,37 грн на користь громадянина М.

## Адвокат Андрій Огородній

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернувся пан Микола для призначення адвоката за рахунок держави.

Після зустрічі із клієнтом та вивчення матеріалів справи, адвокат центру, Андрій Огородній підготував відповідь на відзив про усунення перешкод у спілкуванні з правнуком та визначення способу участі у вихованні дитини, обґрунтовуючи свої вимоги наступним.

Онук пана Миколи уклав шлюб з пані Оленою, під час якого у них народився син. У 2018 році рішенням суду шлюб був розірваний. Після розірвання шлюбу правнук залишився проживати із матір'ю. Спочатку Олена погоджувалась з тим, щоб син проводив час із батьком та його сім'єю і пан Микола мав змогу бачитись і спілкуватись з правнуком. Але з 2019 року вона почала заперечувати щодо спілкування сина з батьком та його сім'єю, зокрема чинила перешкоди у здійсненні права на виховання правнука, створювала перепони у спілкування, негативно налаштувала його проти прадіда та його рідного батька. Олена не відповідала на телефонні дзвінки та не дозволяла проводити час разом.

Прадід зовсім не міг змоги бачитись з правнуком. При цьому правнук дуже любив приходити в гості до пана Миколи додому, він часто просив залишитись довше.

Шляхом домовленостей врегулювати відносини щодо визначення порядку спілкування не вдалося.

Клієнт зазначав, що дуже любить правнука і хоче з ним бачитись, спілкуватися, приймати участь у його вихованні та розвитку. Він завжди брав активну участь у житті правнука та його вихованні, розвитку, організації дозвілля, купував йому подарунки та інші речі.

Адвокат центру зазначав, що дії відповідача щодо заборони заявнику спілкуватися з правнуком є такими, що порушують його права. Об'єктивних обставин, які б свідчили про необхідність обмеження його права на спілкування з дитиною не існує.

Відповідно до чинного законодавства, прадід має право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, брати участь у їх вихованні. Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не мають права перешкоджати у здійсненні прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків. Якщо такі перешкоди чиняться, прадід має право на звернення до суду з позовом про їх усунення.

Згідно з ч. 8 ст. 7 СК України регулювання сімейних відносин має здійснюватися з максимально можливим урахуванням інтересів дитини, непрацездатних членів сім'ї.

Нормами ст.18 СК України передбачено способи захисту сімейних прав та інтересів, зокрема, припинення дій, які порушують сімейні права.

Відповідно до положень ст. 257 Сімейного Кодексу України, баба, дід, прабаба, прадід мають право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, брати участь у їх вихованні. Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не



мають права перешкоджати у здійсненні бабою, дідом, прабабою, прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків. Якщо такі перешкоди чиняться, баба, дід, прабаба, прадід мають право на звернення до суду з позовом про їх усунення.

Спир щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, брата, сестри, мачухи, вітчима у вихованні дитини вирішується судом відповідно до статті 159 цього Кодексу (ст. 263 СК України).

Як передбачено ст.159 СК України, якщо той із батьків, з ким проживає дитина, чинить перешкоди тому з батьків, хто проживає окремо, у спілкуванні з дитиною та у її вихованні, зокрема якщо він ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, другий із батьків має право звернутися до суду з позовом про усунення цих перешкод. Суд визначає способи участі одного з батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, можливість спільного відпочинку, відвідування дитиною місця його проживання тощо), місце та час їхнього спілкування. В окремих випадках, якщо це викликано інтересами дитини, суд може обумовити побачення з дитиною присутністю іншої особи. Під час вирішення спору щодо участі одного з батьків у вихованні дитини береться до уваги ставлення батьків до виконання своїх обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення, в тому числі стан психічного здоров'я одного з батьків, зловживання ним алкогольними напоями або наркотичними засобами.

Одним із найважливіших прав дитини є право на сімейне виховання. Право дитини на сімейне виховання включає також право на спілкування з іншими членами сім'ї: дідом, бабою, прадідом, прабабою, братами, сестрами, іншими родичами.

Право на повагу до сімейного життя, гарантоване статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, охоплює щонайменше зв'язки між близькими родичами, наприклад, між дідусями, бабусями та онуками, прадідами та прабабами та правнуками, оскільки такі родичі можуть відігравати у сімейному житті важливу роль.

Таким чином, враховуючи право прадіда спілкуватися та брати участь у вихованні правнука, яке передбачене ст. 257 Сімейного кодексу України, суд прийшов до висновку, що таке право повинно бути забезпечено батьками дитини, зокрема, - відповідачкою пані Оленою, яка є матір'ю дитини.

Придніпровським районним судом м. Черкаси позовні вимоги задоволено частково, зокрема визначено прадідові спосіб участі у вихованні та спілкуванні з правнуком.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94961655>)

## **Заступник директора Ірина Мостова**

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася жінка, яка тривалий час зазнавала домашнього насильства – фізичного (нанесення побоїв, стусанів) та психологічного (погрози, залякування) від цивільного чоловіка.

За словами клієнтки, поведінка співмешканця негативно впливала на її здоров'я, вона періодично зверталася за захистом до правоохоронних органів.

Кривднику неодноразово виносились офіційні попередження про недопустимість вчинення насильства в сім'ї, він неодноразово притягався до адміністративної відповідальності за вчинення насильства, що свідчило про систематичність вчинення даного виду правопорушення.

Проте, незважаючи на застосовані до нього заходи впливу, він продовжував вчиняти щодо жінки психологічне та фізичне насильство.

Конфлікти ставали ще частішими та жорстокішими, і жінка вже не знала, як захистити себе від нього.

При наданні правової допомоги, заступником директора центру Іриною Мостовою клієнтці роз'яснено, що припинити знуцання кривдника можна шляхом видачі обмежувального припису відносно нього, зокрема встановленням заходів тимчасового обмеження прав чоловіка та покладення на нього обов'язків, зокрема, встановлених п. 1, 2 ч. 2 ст. 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Відповідно до ст. 350-2 ЦПК України заява про видачу обмежувального припису може бути подана особою, яка постраждала від домашнього насильства або її представником у випадках визначених Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Як визначено у п.п.3, 6, 7, 8 ч.1ст.1 вищезазначеного Закону, домашнє насильство - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Особа, яка постраждала від домашнього насильства - особа, яка зазнала домашнього насильства у будь-якій формі. Кривдник - особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі.

Обмежувальний припис стосовно кривдника - встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи.

Враховуючи положення Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», обмежувальний припис за своєю суттю не є заходом покарання особи (на відміну від норм, закріплених у КупАП та КК України), а є тимчасовим заходом, виконуючим захисну та запобіжну функцію і направленим на попередження вчинення насильства та забезпечення першочергової безпеки осіб, з огляду на наявність ризиків, передбачених вищезазначеним законом, до вирішення питання про кваліфікацію дій кривдника та прийняття стосовно нього рішення у відповідних адміністративних або кримінальних провадженнях.

Частиною 2 ст.3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначено перелік осіб, на яких поширюється дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання, серед яких - подружжя, батьки (мати, батько) і дитина (діти).

Частинами 2, 3, 4 ст. 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначено, що обмежувальним приписом визначаються один чи декілька таких заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків:

1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;

2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;

3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;

4) заборона наближатися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;

5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;

б) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

Рішення про видачу обмежувального припису або про відмову у видачі обмежувального припису приймається на підставі оцінки ризиків (оцінювання вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті постраждалої особи).

Обмежувальний припис видається на строк від одного до шести місяців.

Статтею 350-6 ЦПК України передбачено, що розглянувши заяву про видачу обмежувального припису, суд ухвалює рішення про задоволення заяви або відмову в її задоволенні. У разі задоволення заяви суд видає обмежувальний припис у вигляді одного чи декількох заходів тимчасового обмеження прав особи, яка вчинила домашнє насильство, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» на строк від одного до шести місяців.

Оскільки існувала реальна загроза продовження домашнього насильства, що могло призвести до тяжких наслідків для здоров'я пані Людмили, уповноваженим працівником підготовлено заяву до суду з проханням видати обмежувальний припис про заборону кривднику перебувати в місці спільного проживання з постраждалою особою та зобов'язати залишити місце спільного проживання шляхом виселення.

До заяви надані докази, які зібрані за рекомендацією працівника центру: довідки з поліції, постанови про притягнення чоловіка до адміністративної відповідальності, висновки судово-медичної експертизи, тощо.

В результаті суд дійшов висновку про доведеність факту заподіяння систематичного психологічного та фізичного насильства щодо жінки.

Придніпровським районним судом м. Черкаси повністю задоволено заяву про видачу обмежувального припису на строк в шість місяців: заборонено цивільному чоловіку перебувати в місці спільного проживання з постраждалою особою і усунуто перешкоди у користування майном, що є приватною власністю, шляхом виселення.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94826074>)

## Адвокат Валентина Ткач

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася пані Оксана з метою захисту порушених прав та законних інтересів.

Суть справи полягала в тому, що Головним управлінням Пенсійного фонду України в Черкаській області протиправно не призначено пенсію на пільгових умовах у зв'язку з відсутністю необхідного стажу. Пані Оксана зазначала, що має відповідний стаж роботи, що підтверджувався записами у трудовій книжці. Тому вважала, що має право на призначення пенсії на пільгових умовах.

Для складення процесуальних документів та представництва інтересів особи в суді, центром призначено адвоката, Валентину Ткач.

За рекомендацією адвоката, пані Оксана отримавши архівні, уточнюючі довідки, а також довідки про заробітну плату звернулася із листом до пенсійного фонду із проханням врахувати періоди роботи, але отримала відмову у призначенні пенсії на пільгових умовах, посилаючись на те, що довідки про період роботи та заробітну плату видані адміністрацією установи, яке знаходиться на території, невідконтрольній Українській владі. Тому зарахувати пільговий стаж відповідно до цих довідок немає підстав.

Адвокатом підготовлено адміністративний позов про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, оскільки право на пенсію за віком на пільгових умовах незалежно від місця останньої роботи мають особи, які працювали на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком №2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг визначає Закон України від 09.07.2003 №1058-IV "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (далі - Закон №1058)

Згідно з п.2 Прикінцевих положень цього Закону пенсійне забезпечення застрахованих осіб, які працювали або працюють на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком №2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, на посадах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, які відповідно до цього Закону мають право на пенсію на пільгових умовах, здійснюється згідно з окремим законодавчим актом через професійні та корпоративні фонди.

До запровадження пенсійного забезпечення через професійні та корпоративні фонди особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, пенсії призначаються за нормами цього Закону.

Частиною 1 ст.114 Закону №1058 встановлено, що право на пенсію за віком на пільгових умовах незалежно від місця останньої роботи мають особи, які працювали на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком №2

виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, на роботах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, зазначених у частинах другій і третій цієї статті, а пенсії за вислугу років - на умовах, зазначених у частині четвертій цієї статті. Розміри пенсій для осіб, визначених цією статтею, обчислюються відповідно до статті 27 та з урахуванням норм статті 28 цього Закону.

Пунктом 2 ч.2 ст.114 Закону №1058 визначено, що працівникам, зайнятим повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, - після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу не менше 30 років у чоловіків, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах, і не менше 25 років у жінок, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

На підставі ч.1 ст.62 Закону №1788 основним документом, який підтверджує стаж роботи, є трудова книжка.

У пунктах 1 та 2 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року №637 (далі - Порядок №637) зазначено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами. У разі коли документи про трудовий стаж не збереглися, підтвердження трудового стажу здійснюється органами Пенсійного фонду на підставі показань свідків.

Вивчивши та дослідивши матеріали справи, повно з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтуються позовні вимоги, об'єктивно оцінивши докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, Черкаським окружним адміністративним судом позов задоволено повністю. Визнано протиправними дії Головного управління Пенсійного фонду України в Черкаській області щодо відмови у призначенні пані Оксані пенсії за віком на пільгових умовах.

Визнано протиправним та скасовано рішення Головного управління Пенсійного фонду України в Черкаській області про відмову у призначенні пенсії за віком на пільгових умовах.

Зобов'язано Головне управління Пенсійного фонду України в Черкаській області повторно розглянути заяву пані Оксани з доданими документами та призначити їй у встановленому законодавством порядку пенсію за віком на пільгових умовах відповідно до ст.114 Закону України від 09.07.2003 №1058-IV "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" з урахуванням довідок.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94354706>)

**Адвокат Марина Кожем'як**

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася пані Вікторія для призначення адвоката за рахунок держави.

Після зустрічі із клієнтом та вивчення матеріалів справи, адвокат центру, Марина Кожем'як підготувала позовну заяву про визнання договору купівлі-продажу квартири недійсним та скасування рішення про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, обґрунтовуючи свої вимоги наступним.

Влітку 2019 року клієнтці стало відомо, що її син продав належну йому квартиру своєму знайомому.

Оскільки син є особою з інвалідністю II групи дитинства та за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, у зв'язку з наявністю психічного захворювання, має обмеження самообслуговування, здатності до спілкування, здатності контролювати свою поведінку, він не міг продати квартиру, так як не усвідомлював значення своїх дій та не керував ними.

Відповідно до статті 655 ЦК України, за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.

Частиною першою статті 225 ЦК України передбачено, що правочин, який дієздатна особа вчинила у момент, коли вона не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними, може бути визнаний судом недійсним за позовом цієї особи, а у разі її смерті за позовом інших осіб, чії цивільні права або інтереси порушені.

Підставою для визнання правочину недійсним на підставі, яка передбачена зазначеною нормою, повинна бути встановлена судом неспроможність особи в момент вчинення правочину розуміти значення своїх дій та (або) керувати ними.

Правила статті 225 ЦК України поширюються на ті випадки, коли фізичну особу не визнано недієздатною, однак у момент вчинення правочину особа перебувала у такому стані, коли вона не могла усвідомлювати значення своїх дій та (або) не могла керувати ними (тимчасовий психічний розлад).

Тобто, для визнання правочину недійсним необхідна наявність факту, що особа саме у момент укладення договору не усвідомлювала значення своїх дій та не могла керувати ними.

Враховуючи, що пані Вікторія звернулась до суду із заявою про визнання сина недієздатним та встановлення над ним опіки, було призначено відповідну судово-психіатричну експертизу відносно сина, в якій визначено, що на момент вчинення правочину син пані Вікторії дійсно не розумів значення своїх дій та не керував ними.

Дослідивши матеріали справи та оцінивши зібрані у ній докази в їх сукупності, Соснівським районним судом м. Черкаси позов задоволено частково, а саме визнано недійсним договір купівлі-продажу квартири.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94346791>

### **Працівник бюро правової допомоги Інна Копійка**

Пані Людмила, якій потрібно було встановити факт батьківства для оформлення соціальної допомоги на дитину звернулась за правовою допомогою до відділу "Чорнобаївське бюро правової допомоги" Золотоніського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.



Жінка розповіла, що вона з цивільним чоловіком з 2009 року проживали однією сім'єю без реєстрації шлюбу. В 2011 році у них народилася донька, батьком якої, зі слів матері, був вказаний пан Іван. При житті він визнавав її своєю донькою, опікувався та виховував, не ухилявся від виконання батьківських обов'язків, проте не оформив своє батьківство відносно доньки, оскільки раптово помер. І у пані Людмили виникла проблема в тому, що через відсутність запису про батька в свідоцтві про народження дитини позбавляє її можливості отримувати соціальні гарантії на дитину, таких як пенсія у зв'язку із втратою годувальника. Тобто факт батьківства потрібно встановити в судовому порядку.

Для допомоги пані Людмилі Золотоніським МЦ з надання БВПД призначено працівника Чорнобаївського бюро правової допомоги — Інну Копійку, яка **склала заяву про встановлення факту батьківства, зібравши до неї необхідні документи**, та всі можливі докази, та в подальшому представляла інтереси клієнтки в суді.

Заява про встановлення факту батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до ч.1 ст. 135 Сімейного кодексу України, тобто зі слів матері.

Встановлення факту батьківства в судовому порядку відрізняється від визнання батьківства за рішенням суду за наступними критеріями:

1. відсутність спору щодо батьківства дитини;
2. смерть фактичного батька дитини;
3. час народження дитини.

Розгляд справ про встановлення факту родинних відносин між фізичними особами віднесено до компетенції місцевих загальних судів (стаття 315 ЦПК України). Зазначена категорія справ розглядається в окремому провадженні, яке визначається як вид непозовного цивільного судочинства.

Заяву про встановлення факту батьківства слід подавати до суду за місцем проживання заявника. У випадку якщо з такою заявою звертається громадянин України, який проживає за межами країни, підсудність необхідно буде визначати за клопотанням громадянина до Верховного суду (стаття 316 ЦПК України).

При засвідченні походження дитини від певної особи, надаються докази, що зібрані відповідно до статті 128 Сімейного кодексу України:

- письмовими, речовими і електронними доказами;
- висновками експертів;
- показаннями свідків.

Зазначений вище перелік не є вичерпним та може розширюватись в залежності від конкретних обставин справи. Слід також врахувати ту обставину, що заява про встановлення факту батьківства повинна відповідати загальним вимогам щодо форми та змісту позовної заяви.

Факт визнання батьківства або факт батьківства встановлюється, зокрема, з метою отримання пенсії на дитину по втраті годувальника, спадщини, а також для внесення змін до запису про батька в актові книги та в свідоцтво про народження дитини.

Варто звернути увагу, що що судові рішення про встановлення факту батьківства померлого чоловіка не замінює свідоцтва про народження дитини.

Рішення суду є підставою для внесення змін до актового запису про народження дитини відділом реєстрації актів цивільного стану. Після внесення змін до актового запису про народження дитини буде видано нове свідоцтво про народження дитини із зазначенням в графі «Батько» фактичного батька.

Під час судового розгляду справи, представник клієнтки — Інна Копійка просила подану заяву задовольнити з підстав та доказів зазначених у ній. Крім цього, надала суду копії фотокарток, на яких зображені клієнтка та її померлий цивільний чоловік та які, на її думку, являються доказом того, що пані Людмила проживала однією сім'єю із останнім.

Дослідивши матеріали справи, заслухавши пояснення свідків, які є родичами чоловіка, котрі підтвердили в суді, що заявниця проживала з чоловіком без реєстрації шлюбу та народила від нього дитину, Чорнобаївський районний суд Черкаської області визнав їх достатніми та доведеними. В результаті чого позов задоволено в повному обсязі, а батьківство вважається встановленим.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/93939819>)

### Головний спеціаліст Олександр Дячук

Пані Лариса, звернулась до Смілянського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги стосовно надання вторинної правової допомоги, зокрема складення позовної заяви про зміну розміру аліментів на двох неповнолітніх дітей.

Клієнтка пояснила, що з 08 серпня 2015 року перебуває у зареєстрованому шлюбі з чоловіком. На даний час вони проживають окремо один від одного. Під час шлюбу у них народилися донька та син.

Рішенням Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 12 лютого 2020 року з чоловіка стягнуто аліменти на утримання дітей в розмірі 1/3 частини заробітку (доходу) щомісячно, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, починаючи з 27 листопада 2019 року і до досягнення старшою дитиною повноліття .

Оскільки її донька має захворювання очей, має діагноз змішаний астигматизм та амбліопію обох очей, а діти відвідують дошкільний навчальний заклад № 27 «Джерельце» розмір аліментів є недостатнім для їх матеріального утримання, тому клієнтка просила допомогти збільшити розмір аліментів.

Центром було прийняте рішення про надання безоплатної вторинної правової допомоги пані Ларисі та видано наказ на головного спеціаліста відділу організації надання безоплатної вторинної правової допомоги та роботи з її надавачами Смілянського МЦ з надання БВПД — Дячука О.А.

Ознайомившись із документами клієнтки, спеціаліст прийняв рішення про необхідність звернення до суду. Було складено позовну заяву про зміну розміру аліментів на двох неповнолітніх дітей. У заяві просив суд стягнути з чоловіка аліменти на користь клієнтки на утримання доньки та сина, у розмірі 1/2 частини заробітку (доходу) чоловіка, але не менше 50 % прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, щомісячно.

Під час складення позовної заяви, юрист керувався наступними вимогами закону.



Відповідно до ст.180 СК України батьки зобов'язані утримувати дітей до досягнення ними повноліття.

Згідно ч.1 ст. 182 СК України при визначенні розміру аліментів суд враховує: стан здоров'я та матеріальне становище дитини, стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів, наявність у платника аліментів інших дітей та інші обставини, що мають істотне значення.

Відповідно до ч. 3 ст. 181 СК України за рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька і (або) у твердій грошовій сумі.

Згідно п.1 ст. 192 СК України розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника аліментів або одержувача аліментів у разі зміни його матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я когось із них.

Статтею 8 Закону України «Про охорону дитинства» № 2402-III від 26 квітня 2001 року передбачено, що кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку. Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за створення умов, необхідних для всебічного розвитку дитини, відповідно до законів України.

Відповідно до ч. 2 ст. 182 СК України розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини. Мінімальний розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Рішенням Смілянського міськрайонного суду Черкаської області від 23 лютого 2021 року по справі № 703/3845/20 заяву про зміну розміру аліментів на двох неповнолітніх дітей, задоволено повністю.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/95100561>)

### **Адвокат Сергій Ульченко**

До Маньківського бюро правової допомоги Уманського МЦ з надання БВПД звернувся пан Олег, про надання безоплатної вторинної правової допомоги, що передбачало складання процесуальних документів про встановлення факту належності правовстановлюючого документу.

Чоловік, перебуває під юрисдикцією України, має інвалідність, та отримує пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі, що не перевищує двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення.

Клієнт пояснив, що звернувся до Головного управління пенсійного фонду України за призначенням пенсії по інвалідності. Зі слів спеціаліста пенсійного фонду, заявнику призначено пенсію по інвалідності без врахування періоду роботи в Комунальному підприємстві виробничого управління житлово -комунального господарства, на посаді оператора парового котла котельні райлікарні з січня 1993 року по червень 1997 року, що підтверджується архівним витягом, із книги наказів з основної діяльності та особового складу, в якому містяться відомості, щодо прийняття пана Олега оператором IV розряду, на паровий котел районної лікарні з

січня 1993 року, які були ним подані в управління Пенсійного фонду України із заявою щодо призначення пенсії.

При цьому, спеціалістом управління було роз'яснено, що для перерахунку пенсії на підставі вказаного архівного витягу йому необхідно встановити факт, що зазначений архівний витяг належить саме йому – заявнику, оскільки при перевірці документів, було виявлено неточності в написанні його прізвища. Тому пан Олег потребував встановлення факту належності правовстановлюючого документа в судовому порядку.

Уманським МЦ з надання БВПД видано доручення № 140 від 06.11.2020 про надання безоплатної вторинної правової допомоги та призначено адвоката Ульченка Сергія.

Адвокат підготував та передав клієнту позовну заяву, яка була подана ним до Маньківського районного суду Черкаської області.

У зв'язку з відкриттям провадження по справі, пан Олег звернувся до Маньківського бюро правової допомоги Уманського МЦ з надання БВПД про надання безоплатної вторинної правової допомоги, що передбачало представництво інтересів в суді по даній справі.

Уманський МЦ з надання БВПД видав доручення № 151 від 01.12.2020 про надання пану Олегу безоплатної вторинної правової допомоги та призначено адвоката Ульченка Сергія.

Під час складення заяви та захисту клієнта в суді, адвокат керувався наступними нормами права.

Статтею 46 Конституції України передбачено, що пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом, стаття 48 Конституції України вказує, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Стаття 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначає принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, серед яких принцип диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу та розміру заробітної плати (доходу). Пункт 9 частини 1 статті 16 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачає право застрахованої особи на отримання пенсійних виплат на умовах і в порядку, передбачених цим Законом.

Стаття 30 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначає умови призначення пенсії по інвалідності, так пенсія по інвалідності призначається в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності за наявності страхового стажу, передбаченого статтею 32 цього Закону.

В статті 33 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначено розмір пенсії особам з інвалідністю III групи він складає, 50 відсотків пенсії за віком, обчисленої відповідно до статей 27 і 28 цього Закону.

У відповідності до положень ст. 27 вище зазначеного закону для обрахунку розміру пенсії використовується формула складовою частиною якої є показник коефіцієнту страхового стажу застрахованої особи, визначений відповідно до статті 25 цього Закону.

У відповідності до п.1,3 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсії за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 637 від 12.08.1993 року визначено, що за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

За відсутності трудової книжки, а також у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні необхідні записи або містяться неправильні чи неточні записи про періоди роботи, для підтвердження трудового стажу приймаються дані, наявні в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, довідки, виписки із наказів, особові рахунки і відомості на видачу заробітної плати, посвідчення, характеристики, письмові трудові договори і угоди з відмітками про їх виконання та інші документи, які містять відомості про періоди роботи.

Якщо ім'я, по батькові та прізвище, які зазначені в документі, що підтверджує трудовий стаж, не збігаються з ім'ям, по батькові або прізвищем особи за паспортом або свідоцтвом про народження, факт приналежності цього документа даній особі може бути встановлено у судовому порядку.

Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України № 403/5 від 14.03.2013 року, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 березня 2013 р. за № 428/22960 «Про затвердження переліку видів документів, пов'язаних із забезпеченням соціального захисту громадян, що мають надходити до архівних установ у разі ліквідації підприємств, установ, організацій, які не належать до джерел формування Національного архівного фонду» накази про прийняття на роботу, переміщення за посадою, переведення на іншу роботу, сумісництво, звільнення, передані до архівної установи, архівного сектору Маньківської районної державної адміністрації.

Архівна установа відповідно до Наказу Міністерства юстиції України № 295/5 від 02.03.2015 року, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 березня 2015 р. за № 251/26696 «Про затвердження Порядку виконання архівними установами запитів юридичних та фізичних осіб на підставі архівних документів та оформлення архівних довідок (копій, витягів)» не наділена повноваженнями вносити зміни до документів, при наданні витягів з них.

Згідно ч. 1, 3 ст. 294 ЦК України - фізична особа має право на ім'я. У разі перекручення імені фізичної особи воно має бути виправлене. Якщо перекручення імені було здійснене у документі, такий документ підлягає заміні.

Суддею Маньківського районного суду Черкаської області Маренюк В.Л. по справі №701/1121/20 від 19.01.2021 позов задоволено.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94282309>

### **Адвокат Валентина Ткач**

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася громадянка В. для призначення адвоката за рахунок держави.

Після зустрічі із клієнткою та вивчення матеріалів справи, адвокат центру, Валентина Ткач підготувала позовну заяву про встановлення факту належності правовстановлюючого документу, обґрунтовуючи свої вимоги наступним.

Громадянка В. є пенсіонеркою, перебуває на пенсійному обліку та отримує пенсію за віком з 09.01.2009 року. Її страховий стаж становить 28 років 8 місяців та 8 днів, який був обчислений на підставі трудової книжки, виданої 15.05.1972 року, на її ім'я.

11 вересня 2020 року клієнтка звернулася до Головного управління Пенсійного фонду України в Черкаській області (далі - ГУ ПФУ в Черкаській області) із заявою про проведення перерахунку пенсії з урахуванням стажу роботи за період з 1969 року по 1972 рік та з 1986 року по 1987 рік, набутого до призначення пенсії, оскільки такий стаж не було зараховано на момент призначення пенсії, так як він не був зазначений у трудовій книжці від 15 травня 1972 року, на підставі якої призначалася пенсія.

До зазначеної заяви пані Віра надала іншу наявну в неї трудову книжку від 05 червня 1970 року, в якій цей стаж було вказано. Проте, ГУ ПФУ в Черкаській області відмовило в зарахуванні стажу та перерахунку пенсії, так як було виявлено, що на титульному аркуші трудової книжки від 05 червня 1970 року невірно зазначено дату народження заявниці, а також встановлено відсутність підпису власника трудової книжки.

Клієнтка стверджувала, що дана трудова книжка належить дійсно їй, а особа, яка заповнювала її трудову книжку допустилася описки. Через це її не можуть зарахувати стаж роботи, який необхідний для перерахунку пенсії. Внаслідок цього, вона змушена звернутися до суду із заявою про встановлення факту належності їй трудової книжки.

Адвокат центру у позовній заяві зазначила, що для заявника важливо не так саме одержання документа, як оформлення особистих майнових та немайнових прав, що випливають із цього факту. Це означає, що в судовому порядку можна встановити належність громадянину такого документу, який є правовстановлюючим.

Відповідно до чинного законодавства, справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення розглядаються в порядку окремого провадження. До фактів, що мають юридичне значення відносять встановлення факту належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, що зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті.

Відповідно до пункту 6 частини 1 статті 315 ЦПК України передбачено, що суд розглядає справи про встановлення факту належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, що зазначені в документі, не збігаються з прізвищем, ім'ям, по батькові, місцем і часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті.

Відповідно до пункту 1 постанови Пленуму Верховного Суду України № 5 від 31.03. 1995 "Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення" (далі - Постанова) в порядку окремого провадження розглядаються справи про встановлення фактів, якщо: згідно з законом такі факти породжують юридичні наслідки, тобто від них залежить виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав громадян; чинним законодавством не передбачено іншого порядку їх встановлення.

Крім того, згідно з пунктом 12 вказаної постанови при розгляді справи про встановлення факту належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, вказаними у свідоцтві про народження або в паспорті, у тому числі, факту належності правовстановлюючого документа, в якому допущені помилки у прізвищі, імені, по батькові або замість імені чи по батькові зазначені ініціали суд повинен запропонувати заявникові подати докази про те, що правовстановлюючий документ належить йому і що організація, яка видала документ, не має можливості внести до нього відповідні виправлення.

Враховуючи, що чинним законодавством не передбачено іншого порядку встановлення належності правовстановлюючого документу особі, час народження якої, що зазначений в документі, не збігається з часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті, Черкаський районний суд Черкаської області вирішив за необхідне встановити факт належності правовстановлюючого документу в судовому порядку. Таким чином суд задовольнив позовні вимоги та встановив факт належності громадянці В. трудової книжки.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/95211591>

### **Адвокат Олександр Починок**

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася громадянка Л. з метою захисту порушених прав та законних інтересів.

Суть справи полягала в тому, що у 2017 році після смерті матері громадянки Л., приватним нотаріусом була заведена спадкова справа. Мати заявниці заповідала все належне їй майно іншій спадкоємиці, а саме земельну ділянку та житловий будинок.

В свою чергу громадянка Л. подала заяву на прийняття обов'язкової частки у спадщині, як непрацездатна донька померлої, яка має право, незалежно від змісту заповіту, на половину частки, яка належала б їй у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

У березні 2020 року жінка отримала свідоцтво на частку у праві спільної власності на земельну ділянку. Проте, у видачі свідоцтва про право на спадщину за законом на 1/4 житлового будинку приватний нотаріус відмовила, оскільки у заявниці були відсутні правовстановлюючі документи на дане майно.

Правовстановлюючі документи на житловий будинок зберігалися у іншій спадкоємиці, яка не виявила бажання його переоформляти.

Таким чином, громадянка Л. не реалізувала своє право на прийняття спадщини після смерті матері.

Для надання безоплатної вторинної правової допомоги місцевий центр призначив адвоката Олександра Починка. Адвокат підготував позовну заяву про визнання права власності в порядку спадкування, оскільки клієнтка позбавлена можливості належним чином прийняти спадщину і підтвердити своє право власності на житловий будинок.

Відповідно до ст. ст. 1216, 1218, 1220 ЦК України спадкування перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців), що відкривається внаслідок смерті особи, і до складу спадщини входять усі права та обов'язки, які належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини та не припинились внаслідок його смерті.

Спадкування здійснюється за заповітом або за законом (ст. 1217 ЦК України).

За правилами ст. 1241 ЦК України, малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка); до обов'язкової частки у спадщині зараховується вартість речей звичайної домашньої обстановки та вжитку, вартість заповідального відказу, встановленого на користь особи, яка має право на обов'язкову частку, а також вартість інших речей та майнових прав, які перейшли до неї як до спадкоємця.

Згідно ч. 5 ст. 1268 ЦК України, незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.

Відповідно до ч.1 ст. 1297 ЦК України спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є нерухоме майно, зобов'язаний звернутися до нотаріуса за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно, який відповідно до вимог ст. 68 Закону України «Про нотаріат» при видачі свідоцтва про право на спадщину за законом перевіряє факт смерті спадкодавця, час і місце відкриття спадщини, наявність підстав для закликання до спадкоємства за законом осіб, які подали заяву про видачу свідоцтва та склад спадкового майна.

Згідно роз'яснень п. 23 Постанови Пленуму Верховного Суду України №7 від 30.05.2008 року «Про судову практику у справах про спадкування» у разі відмови нотаріуса в оформленні права на спадщину особа може звернутися до суду за правилами позовного провадження.

Вивчивши та дослідивши матеріали справи, повно з'ясувавши всі фактичні обставини, на яких ґрунтуються позовні вимоги суд прийшов до висновку, що неможливість позивача отримати свідоцтво про право на спадщину є порушенням її права власності, оскільки унеможливлене визнання такого права з боку держави перед іншими суб'єктами цивільних та інших правовідносин.

Городищенським районним судом Черкаської області позовні вимоги задоволено в повному обсязі та визнано за громадянкою Л. право власності на 1/4 частину житлового будинку в порядку спадкування за законом, після смерті матері.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94877119>)

## **Адвокат Ростислав Пилипенко**

Громадянин О., звернувся до Золотоніського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги з проблемою: його колишня дружина звернулася до суду з позовом про поділ спільного майна подружжя, отож чоловіку потрібен адвокат, який буде представляти його інтереси в суді.

Чоловік розповів, що він перебував у шлюбі з громадянкою Н. Від шлюбу у них народилося двоє синів. Під час шлюбу вони придбали житловий будинок з надвірними спорудами, право власності на який згідно зі свідоцтвом зареєстровано



за чоловіком. При цьому земельна ділянка, на якій розміщений житловий будинок, була не приватизована, проте згодом чоловік отримав свідоцтво про право власності на земельну ділянку. Після розлучення, пані Наталя стверджувала, що вказане нерухоме майно належить їй і колишньому чоловіку на праві спільної сумісної власності.

Колишня дружина виїхала з будинку разом з дітьми, та проживала окремо. Громадянка Н. подала позов до громадянина О., в якому просила визнати за нею право власності на 2/3 житлового будинку з надвірними спорудами та присадибної ділянки.

Клієнт розповів, що кошти для придбання житлового будинку отримав у борг відповідно до розписки у своєї матері. До того ж спірний житловий будинок придбаний за домовленістю із батьками громадянина О. для подальшого їх проживання. Згодом чоловік повинен був придбати інше нерухоме майно для проживання своєї сім'ї, поруч з вказаним житловим будинком. Батько чоловіка за власні кошти проводив ремонтні та інші роботи в спірному будинку. Колишня дружина за роки спільного життя самостійних доходів не мала, оскільки не працювала. Разом з тим вона не давала своєї згоди на оформлення боргових зобов'язань та не вживала заходів щодо повернення позики. За таких обставин, чоловік вважав житловий будинок та земельну ділянку його особистою приватною власністю.

Для надання безоплатної вторинної правової допомоги громадянину О. місцевий центр призначив адвоката Ростислава Пилипенка. Адвокат **склав зустрічний позов про визнання житлового будинку та землі особистою власністю одного з подружжя, тобто громадянина О. До заяви адвокат додав зібрані документи, та інші докази, які підтверджували, що за спільні сімейні кошти не придбано жодного рухомого чи нерухомого майна, яке б підлягало розподілу, як спільне сумісне майно подружжя.**

Слід зазначити, що особиста приватна власність кожного із подружжя - це те майно, яке належить лише одному з подружжя і на яке не поширюється сімейно-правовий принцип спільності майна подружжя. Щодо цього майна кожен із подружжя має право самостійно здійснювати правомочності власника.

Відповідно до ст. 57 СК України, особистою приватною власністю дружини, чоловіка є:

4. майно, набуте нею, ним до шлюбу;

5. майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але на підставі договору дарування або в порядку спадкування;

6. майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але за кошти, які належали їй, йому особисто;

7. житло, набуте нею, ним за час шлюбу внаслідок його приватизації відповідно до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду»;

8. земельна ділянка, набута нею, ним за час шлюбу внаслідок приватизації земельної ділянки, що перебувала у її, його користуванні, або одержана внаслідок приватизації земельних ділянок державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, або одержана із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом України;

9. речі індивідуального користування, в тому числі коштовності, навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя;

10. кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі, яка їй, йому належала, а також як відшкодування завданої їй, йому моральної шкоди;

11. страхові суми, одержані нею, ним за обов'язковим особистим страхуванням, а також за добровільним особистим страхуванням, якщо страхові внески сплачувалися за рахунок коштів, що були особистою приватною власністю кожного з них.

12. премії, нагороди, які вона, він одержали за особисті заслуги;

Також законодавством передбачено, що суд може визнати особистою приватною власністю дружини, чоловіка майно, набуте нею, ним за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин.

Якщо ж у придбання майна вкладені крім спільних коштів і кошти, що належали одному з подружжя, то частка у цьому майні, відповідно до розміру внеску, є його особистою приватною власністю.

Відповідно до ч. 1 ст. 319 Цивільного кодексу України, власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. Проте як вбачається зі ст. 59 СК України, порядок здійснення дружиною, чоловіком права особистої приватної власності дещо відрізняється від загального. Зокрема, зазначено, що той з подружжя, хто є власником майна, визначає режим володіння та користування ним з урахуванням інтересів сім'ї, насамперед дітей. При розпорядженні своїм майном дружина, чоловік зобов'язані враховувати інтереси дитини, інших членів сім, які відповідно до закону мають право користування ним.

У разі придбання майна хоча й у період шлюбу, але за особисті кошти одного з подружжя, це майно не може вважатися об'єктом спільної сумісної власності подружжя, а є особистою приватною власністю того з подружжя, за особисті кошти якого воно придбане.

Тому, сам по собі факт придбання спірного майна в період шлюбу не є безумовною підставою для надання такому майну статусу спільної сумісної власності подружжя.

Дослідивши матеріали справи, Чорнобаївський районний суд Черкаської області дійшов висновку про відмову у задоволенні первісного позову про поділ спільного майна подружжя та про задоволення зустрічного позову у повному обсязі. Отже, за довгі роки судової тяганини, інтереси громадянина О. були відстояні та захищені його права.

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/95716685>)

## **Начальник бюро правової допомоги Ольга Винарська**

Громадянин Д., звернувся до Звенигородського бюро правової допомоги Смілянського місцевого центру з надання БВПД стосовно надання правової допомоги у вирішенні питання про встановлення факту родинних відносин, а саме підтвердження факту що громадянка В., є його матір'ю.

Чоловік розповів, що його мати громадянка В. померла. Коли громадянин Д. розпочав процес вступу у спадщину та отримання недоотриманої пенсії у зв'язку із



смертю особи, що належала його матері, виявив розбіжності у документах, а саме: розбіжності у написанні по батькові матері у свідоцтві про народження чоловіка та інших правостановлюючих документах.

Центром було прийняте рішення про надання безоплатної вторинної правової допомоги громадянці Д. та виданий наказ на начальника відділу Звенигородське бюро правової допомоги Смілянського МЦ з надання БВПД — Ольгу Винарську.

Ознайомившись із документами клієнта, юристка прийняла рішення про необхідність звернення до суду, а тому склала заяву про встановлення факту родинних відносин, з якою і звернулася до Звенигородського районного суду Черкаської області. Свої вимоги юристка обґрунтовувала наступним.

Відповідно до п.12 Постанови Пленуму ВСУ від 31.03.1995 №5 «Про судову практику про встановлення фактів, що мають юридичне значення» при розгляді справи про встановлення відповідно до п.6 ч.1 ст.256 ЦПК України (в попередні редакції, що відповідає п.6 ч.1 ст. 315 ЦПК України в чинній редакції) факту належності правостановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, вказаними у свідоцтві про народження або в паспорті, у тому числі, факту належності правостановлюючого документа, в якому допущені помилки у прізвищі, імені, по батькові або замість імені чи по батькові зазначені ініціали суд повинен запропонувати заявникові подати докази про те, що правостановлюючий документ належить йому і що організація, яка видала документ, не має можливості внести до нього відповідні виправлення.

Згідно п.6 ч.1 ст.315 ЦПК України суд розглядає справи про встановлення факту належності правостановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, що зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті.

Рішенням Звенигородського районного суду Черкаської області від 3 березня 2021 року заяву про встановлення факту родинних відносин, задоволено повністю. (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/95335437>)

## Адвокат Ілля Забаркін

До Уманського місцевого центру з надання БВПД звернулася громадянка Г. для отримання безоплатної вторинної правової допомоги, що передбачало представництво інтересів в судових засіданнях по справі про визнання її доньки громадянки А. недієздатною та призначення їй опікуна.

Відповідно до наказу Уманським МЦ з надання БВПД видано доручення про надання безоплатної вторинної правової допомоги та призначено адвоката Забаркіна Іллю.

Клієнтка розповіла, що громадянка А. є її дочкою та проживає разом з нею, перебуває на її утриманні. Громадянка Г. здійснює постійний догляд за дочкою громадянкою А. Дочка є інвалідом І «А» групи з дитинства, інвалідність внаслідок психічного розладу встановлена безтерміново, внаслідок чого дівчина потребує постійного стороннього догляду, оскільки має обмеження самообслуговування, обмеження здатності до самостійного пересування, обмеження здатності до

орієнтації, обмеження здатності до спілкування, здатності контролювати свою поведінку. Дівчині рекомендовано проведення постійного фармакологічного лікування, психотерапія та психокорекція.

Дані обставини підтверджуються копією висновку лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за інвалідом I чи II груп внаслідок психічного розладу від вересня 2020 р., копією довідки до акту огляду медико-соціальною експертною комісією щодо громадянки А. від вересня 2020 р., консультативним висновком спеціаліста щодо громадянки А. від серпня 2020 р., випискою із медичної карти стаціонарного хворого від листопада 2017 р., поданням органу опіки та піклування міської ради від березня 2021 р. щодо призначення громадянки Г. опікуном над громадянкою А., рішенням виконкому міської ради від лютого 2021 р. про призначення опікуна над громадянкою А.

Згідно висновку судово-психіатричного експерта від січня 2021 р. у громадянки А. наявні прояви хронічного стійкого психічного розладу у формі важкої розумової відсталості з враженими емоційно-вольовими розладами (F-72.1 за міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду), через що на теперішній час вона нездатна усвідомлювати значення своїх дій і керувати ними, не може бути присутньою при розгляді справи в суді.

У зв'язку з викладеним у громадянки Г. виникла необхідність у зверненні до суду з заявою про визнання дочки недієздатною, встановлення над нею опіки та призначення її опікуном.

Ілля Забаркін склав та подав до суду заяву про визнання громадянки А. недієздатною та призначення опікуна, долучивши до заяви всі необхідні докази.

Відповідно до ч.1 ст. 39 ЦК України фізична особа може бути визнана судом недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

Згідно з ч.1 ст. 298 ЦПК України суд за наявності достатніх даних про психічний розлад здоров'я фізичної особи призначає для встановлення її психічного стану судово-психіатричну експертизу.

Суддею Христинівського районного суду Черкаської області вимоги громадянки Г. задоволено в повному обсязі та прийнято рішення про визнання громадянки А. недієздатною та встановлено над нею опіку. Опікуном призначено громадянку Г.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/95299553>

#### **[1.6.4.]Здійснення інтерв'ювання клієнтів РЦ та МЦ щодо якості отриманих послуг**

У I кварталі 2021 року начальником відділу забезпечення якості правової допомоги та підвищення кваліфікації її надавачів здійснено 15 інтерв'ювань клієнтів.

Для з'ясування ступеню задоволеності клієнтів роботою адвокатів та рівня якості правової допомоги, під час проведення спостережень за роботою адвокатів (до або після судових засідань) здійснювалося також опитування клієнтів щодо дотримання адвокатами стандартів якості надання БВПД. Всього опитано 15 клієнтів,

захист якого у кримінальних провадженнях здійснював адвокат, що діяв за дорученнями Регіонального центру.

За результатами опитування начальником відділу забезпечення якості правової допомоги та підвищення кваліфікації її надавачів заповнювалася відповідна форма моніторингу якості.

Оцінювання якості безоплатної первинної правової допомоги з земельних питань у формі письмових консультацій шляхом перевірки щомісяця на їх відповідність – за I квартал 2021 року перевірено 94 письмових консультацій.

**[1.6.5.] Відвідування менеджером з якості судових засідань у кримінальних, цивільних, адміністративних провадженнях за участі адвокатів/юристів відділу представництва системи БВПД, які здійснюють захист/представництво за дорученнями РЦ та МЦ**

У I кварталі 2021 року начальником відділу забезпечення якості правової допомоги та підвищення кваліфікації її надавачів відвідано 15 судових засідань у кримінальних провадженнях, що проводилися в Соснівському та Придніпровському районних судах м. Черкаси та Черкаському апеляційному суді.

Спостереження в судових засіданнях проводилося шляхом моніторингу сайтів районних судів Черкаської області та співставлення інформації щодо справ, які будуть розглядатися в судах, з даними про виданні доручення. Дана робота, яка потребує значних затрат часу, проводиться зазвичай в п'ятницю та понеділок. За результатами складається план відвідувань судових засідань на тиждень. Крім того, для усунення з плану справ, у яких не беруть участі адвокати БВПД, дієвим є метод опитування адвокатів та суддів (помічників суддів).

Встановлено, що адвокати поводяться в судових засіданнях впевнено, виявляють добру підготовку до судових засідань та ознайомленні з матеріалами кримінального провадження. У всіх адвокатів наявний контакт з підзахисними та поважливе ставлення до них. Адвокати розуміють роль Стандартів якості надання правової допомоги та важливість їх дотримання (причому не тільки при здійсненні захисту за дорученнями Регіонального центру, а й під час здійснення індивідуальної адвокатської діяльності), ведуть досьє, користуються інструментами захисту, передбаченими КПК України, професійно та якісно виконують свої обов'язки.

Під час спостережень не виявлено суттєвих порушень стандартів якості надання правової допомоги по кримінальним справам.

**[1.6.6.] Перевірка своєчасності та повноти наданої адвокатами правової допомоги в частині дотримання вимог стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесах та представництва у кримінальному процесі**

Кількість проведених звірок даних – 51.

Кількість заміन адвокатів, або припинення дії доручення – 22. Основні причини: зміна підсудності справи, хвороба адвоката, різниця у позиції захисту між адвокатом та клієнтом.

**[1.6.7.] Моніторинг наданих адвокатом відомостей у разі, коли правова допомога надавалася окремим категоріям громадян.**

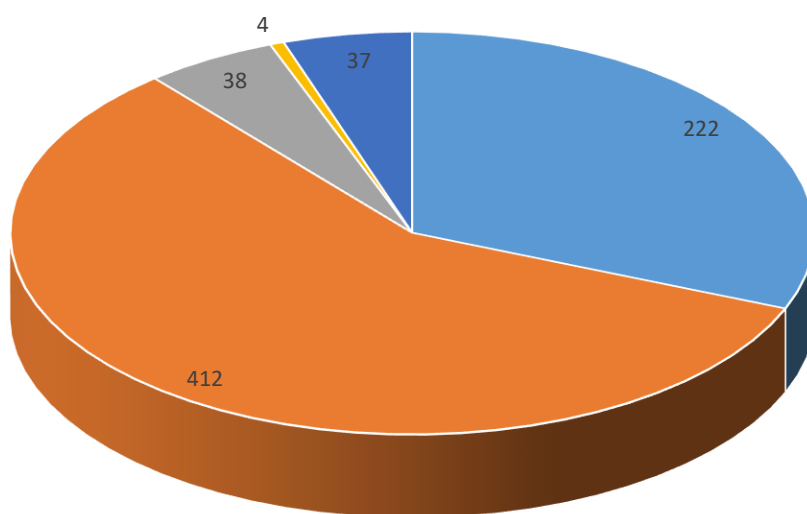
## **Розділ II. Результативні показники діяльності**

### **[2.1.] Результативні показники діяльності Регіонального центру**

За оперативною інформацією за I квартал 2021 року Регіональним центром з надання БВПД у Черкаській області було видано 661 доручення адвокатам для надання БВПД, у тому числі:

- 222 – особам, затриманим за підозрою у вчиненні злочину та / або стосовно яких обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою;
- 412 – для здійснення захисту за призначенням;
- 38 – для участі у проведенні окремих процесуальних дій у кримінальних провадженнях;
- 4 – у процедурах з продовження, зміни або припинення застосування примусових заходів медичного характеру;
- 12 – у разі вирішення судом питань під час виконання вироків відповідно до статті 537 КПК;
- 0 – особам, засудженим до покарання у вигляді позбавлення волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або обмеження волі;
- 25 – особам, до яких застосовано адміністративне затримання;
- 0 – особам, до яких застосовано адміністративний арешт.

Діаграма 1 (Розподіл осіб за I квартал)



- Особам, затриманим за підозрою у вчиненні злочину та / або стосовно яких обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою;
- Для здійснення захисту за призначенням;
- Для участі у проведенні окремих процесуальних дій у кримінальних провадженнях;
- У процедурах з продовження, зміни або припинення застосування примусових заходів медичного характеру;
- Інші (У разі вирішення судом питань під час виконання вироків відповідно до статті 537 КПК; особам, засудженим до покарання у вигляді позбавлення волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або обмеження волі; особам, до яких застосова

**[2.1.1.] Вивчення потреб у навчанні, узагальнення побажань та типових питань адвокатів та працівників центрів щодо їх вдосконалення та покращення їх роботи.**

Начальником відділу забезпечення якості правової допомоги та підвищення кваліфікації її надавачів з метою виявлення потреб у навчанні на електронні адреси адвокатів, що надають БВПД за контрактами з Регіональним центром направлено запити щодо тем тренінгів, які б цікавили адвокатів. Відповіді опрацьовано. Визначено ряд питань, які потребують обговорення з адвокатами, навчання, обмін досвідом.

**[2.1.2.] Проведення робочих зустрічей працівниками центрів з метою обміну досвідом (виявлення кращих практик).**

Працівники Регіонального центру постійно комунікують з працівниками місцевих центрів з метою обміну інформацією та покращення роботи, виявлення кращих практик. Щомісячно працівники місцевих центрів узагальнюють та подають до Регіонального центру інформацію щодо прикладів успішного захисту у кримінальному процесі та представництві в ньому, надають питання для обговорення.

У I кварталі проведено онлайн захід щодо здійснення волонтерської діяльності.

**[2.1.3.]Проведення круглих столів, робочих зустрічей адвокатів, працівників центрів та інших надавачів правової допомоги з метою обговорення складних та актуальних питань та обміну досвідом**

**[2.1.4.] Редагування та підтримка в актуальному стані правових консультацій розміщених у довідково – інформаційній платформі правових консультацій «WikiLegalAid».**

Працівниками Регіонального центру постійно здійснюється моніторинг актуальної інформації інформаційної платформи правових консультацій WikiLegalAid.

Згідно окремого графіку, розробленого Координаційним центром, щомісячно підтримуються у актуальному стані окремо визначені консультації, про що щомісячно до 05 числа направляється звітна інформація. Здійснюється контроль за виконанням такого плану місцевими центрами.

---